

SÍDLIŠTĚ Z DOBY LATÉNSKÉ A ŘÍMSKÉ V HOŘANECH, OKR. MOST

Drahomír Koutecký

V souvislosti s nálezy pražských grošů krále Vladislava Jagellonského bylo v obci Hořany, okr. Most, objeveno laténské a římské sídliště, lépe řečeno jejich torza (*obr. 1; 2*). Dne 7. 3. 1984 objevili T. Velímský a Z. Brom ve stěně povrchového dolu Šmeral zbytky dvou jam (1/84 a 2/84), z nichž odebrali vzorky nálezů, jámy ale bohužel nezakreslili. Z dalšího objektu (?) 3/84 Z. Brom odebral vzorek 14. 3.; později byl tento objekt označen jako deprese. Při obhlídce 26. 3. jsem ve stěně dolu objevil zbytek ze 3/4 zničené jámy (objekt 4/84), který jsem prozkoumal ve dnech 27. a 28. 3. Poslední jámu (objekt 5/84) zaregistroval ve stěně dolu J. Klápště 29. 3. Lokalitu zaměřil J. Březák. Nadmořská výška činí 275 m, vzdálenost od vody (bezejmenný potok) je 100 m. Naleziště se rozkládalo v rovině, podloží pod ornici bylo složeno ze šterkopísků (nálezná zpráva čj. 1030/89 Most).

NÁLEZOVÉ OKOLNOSTI A POPIS OBJEKTŮ

Torzo sídliště bylo zachyceno na okraji stěny povrchového hnědouhelného dolu. Při pozdějším sledování postupu těžby uhelného nadloží se nepodařilo zaregistrovat další nálezy. Registrované objekty tudíž představují konec sídliště.

Objekt 1/84, č. př. 110/84

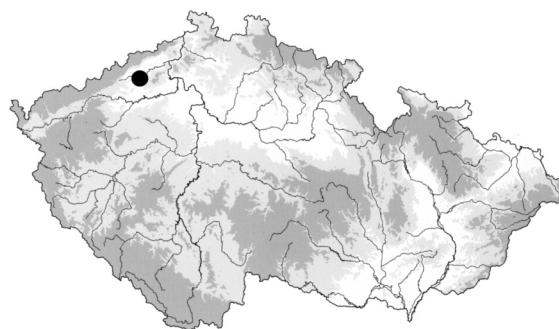
Objekt se jevil jako zbytek jámy, ze vzorku keramiky je patrné, že patří starému latěnu.

Objekt 2/84, č. př. 111/84

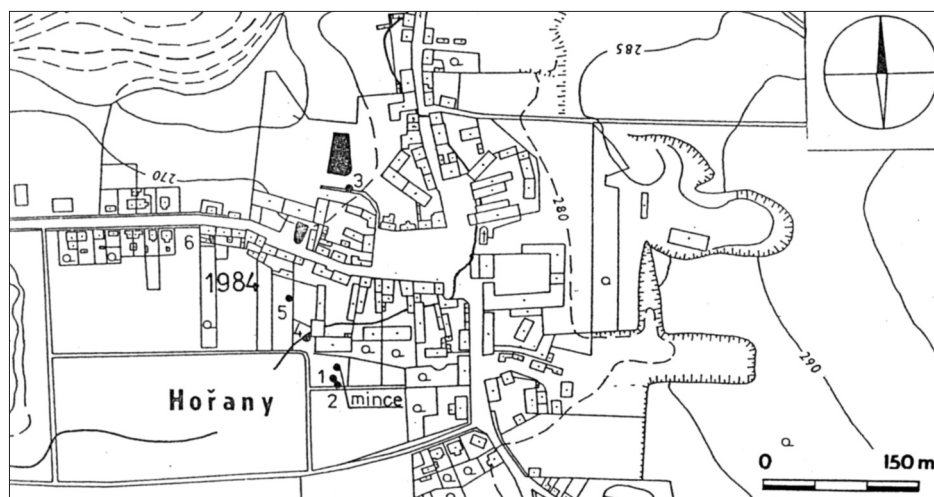
Jde rovněž nespíše o zbytek jámy se starolaténskou keramikou (braubašské zboží).

Objekt (?) 3/84, č. př. 112/84

Identifikován jako sekundární naplavenina s nálezy doby římské a hradištní.

Obr. 1. Hořany, okr. Most. Poloha lokality na mapě ČR

Obr. 2. Hořany, okr. Most. Lokalizace jednotlivých objektů. Celý prostor byl odstraněn povrchovým dolem

Objekt 4/84, č. př. 113/84-1 až 13

Ve stěně dolu ze zachovala asi třetina hluboké kotlovité jámy (*tab. I D*). Rozměry: hloubka 410 cm, zachovalá šířka nahoře 210 cm, dole 120 cm. Výplň se skládala z 11 vrstev: ornice (1), horní polovinu výplně o síle asi 180 cm tvořila šedá syká hlína (2). Asi uprostřed hloubky na sebe navazovaly čtyři nepravidelné vrstvičky: šedá popelovitá se struskou (3), černá přepálená mazanice (4), následovala přepálená jílovitá (5), poslední vrstvu ve střední části tvořila světle šedá až žlutá syká hlína (6). Spodní polovinu výplně o síle asi 160 cm tvořila šedočerná jílovitá hlína (7), uprostřed následovala slabá šedočerná uhlíkatá (8) a pod ní čistá popelovitá (9). Spodek výplně: šedočerná silně uhlíkatá hlína (10), na dně druhá vrstva čistého popela (11). Ve výplni jámy se zachovalo velké množství keramiky, zvířecí kosti, přesleny, velký kus železa (meč?; nalezeno na rozhraní vrstev 8 a 9) a kostěný nástroj. Jáma nejspíše sloužila jako zásobní, ve střední části a u dna stopy po dvou ohništích-pecích (?), smysl a účel mi zůstal nejasný.

Objekt 5/84, č. př. 114/84

Zbytek objektu, nejspíše jámy, s několika střepy, jeden z putny.

Sběr pod stěnou dolu

Keramika laténská a římská.

POPIS NÁLEZŮ¹**Objekt 1/84 (*tab. I A*)**

- 1.-2. Okrajové zl. zatažených misek, p. tm. hnědý.
3. Zlomek okraje hrnce, p. hnědý.
4. Tenkostěnný zl. zatažené misky, p. tuhovaný.
5. Zl. hrdla hrnce, p. tuhovaný.
6. a 8. Dvě části hrnce, horní část zatažená, p. tuhovaný a zdobený řadou důlků.
7. Zl. hrnce s plastickou páskou, p. tm. hnědý.
9. Rekonstrukce malé zatažené misky, p. šedočerný, v. 6,0 a pr. 14,6 cm.

Objekt 2/84 (*tab. I B*)

1. Profil horní třetiny hrnce, p. tuhovaný.
2. Zlomek zatažené misky, p. žlutý.
3. Okrajový profil braubaškové misky, p. černý leštěný.
4. Jiný zl. okraje misky, p. tm. hnědý.
5. a 6. Zlomky okrajů hrnců zdobených řadami důlků, p. tm. hnědý.

Objekt 3/84? (*tab. I C*)

1. Okrajový zl. hradištního hrnce.
2. Okrajový profil nádoby z doby římské, p. hnědý.
3. Zl. podhrdlí hradištního hrnce s plastickou přesekávanou páskou.
4. Větší kus podhrdlí hradištní láhve (?) zdobené žlábkou.

Objekt 4/84, začišťování profilu, č. př. 113/84-1 (*tab. II*)

- 1., 2., 4., 5. Profily rozevřených misek. Okraje rozšířené, p. hnědý a černý.
- 3., 6.-7. Okrajové zl. hrnců s prohnutými hrdly, p. hnědý a černý.
- 8.-9. Dva okraje nádob, p. černý a hnědý.
10. Zl. stěny nádoby zdobené žlábkou, p. hnědý.
11. Zl. stěny nádoby zdobené nehtovými vrypy, p. šedočerný.
12. Zl. výdutě nádoby s pupkem, p. černý.

Objekt 4/84, vrstva 1, 0-80 cm, č. př. 113/84-2 (*tab. II*)

- 13.-17. Okrajové profily slabě zatažených misek, p. hnědý a šedočerný.
- 18.-19. Části stěn nádob zdobených žlábkou, p. cihlově hnědý.
20. Část výdutě nádoby zdobené plastickými páskami s důlky, p. šedý.

Objekt 4/84, vrstva 2, 80-100 cm, č. př. 113/84-3 (*tab. II*)

- 21.-23. Okrajové zl. hrnců, p. černý a šedý.
- 24.-25. Okrajové profily rozevřených misek, okraj seříznutý a zesílený, p. hnědý.
26. Silnostěnný profil prohnutého hrdla hrnce, p. hnědý.
27. Zl. stěny nádoby zdobené ozubeným kolečkem, p. černý leštěný.
28. Ucho silnostěnné nádoby, p. hnědý.
29. Nožka a část stěny plaňanského pohárku, p. žlutý.
30. Rekonstrukce spodku hrnce zdobeného hlubokými žlábkou, p. hnědý, zv. 13,6 a pr. 11,4 cm.

Objekt 4/84, vrstva 3 a 4, 100-150 cm, č. př. 113/84-4-5 (*tab. II; III*)

31. Kuželovitý přeslen, pr. 3,3 cm.
32. Část stěny nádoby zdobené žlábkou v pásech jako č. 19.

¹ Použité zkratky: zl. - zlomek, v. - výška, d. - délka, zv. - zachovalá výška, pr. - průměr, p. - povrch, tm. - tmavý.

Objekt 4/84, vrstva 5 a 6, 150–220 cm, č. př. 113/84-6-7 (tab. III)

33. Velký kus stěny nádoby zdobené okrouhlými důlky, p. tm. hnědý.
34. Rekonstrukce spodní části plaňanského pohárku, p. tuhovaný, zv. 12,0 cm.
- 35.–39. Okrajové zl. zatažených misek, p. hnědý a žlutý.
40. Zl. okraje nádoby s pupkem, p. šedý.
41. Zl. nádoby z rozhraní hrdla a výdutě, p. černý.
42. Část výdutě nádoby zdobené nehtovými vrypy, p. světle žlutý.
43. Část nádoby s žebrem na rozhraní, p. černý leštěný.

Objekt 4/84, vrstva 6a, 220–250 cm, č. př. 113/84-8 (tab. III)

44. Okrajový zl. rozevřené misky, p. černý.
- 45.–51. Okrajové zl. zatažených misek, p. černý a hnědý.
46. Zesílený okraj nádoby, p. šedý.
47. Zl. rozevřené nádoby, p. žlutý.
- 48.–50. Další okrajové zl. zatažených misek, p. žlutý, světle hnědý a černý.
52. Profil nádoby okraj rozšířený, p. tm. hnědý.
53. Silnostěnný zl. hrnce, p. cihlově červený.
54. Profil silnostěnného okraje hrnce, p. hnědý.
- 55.–56. Zl. stěn nádob zdobené žlábků a vpichy, p. hnědý a černý.
- 57.–58. Zl. stěn nádob zdobené plastickou výzdobou s důlky a vrypy, p. světle hnědý a černý.
59. Dvojkonický přeslen, pr. 2,0, v. 2,2 cm.
60. Okrouhlý přeslen zdobený vrypy, pr. 2,2 cm.

Objekt 4/84, vrstva 7, 250–280 cm, č. př. 113/84-9 (tab. III; IV)

61. Rekonstrukce horní poloviny zataženého hrnce, p. šedočerný, nahoře hladký, výdut' zdrsňelá, zv. 10,6, pr. 23 cm.
62. Zl. stěny zdobené žlábků, p. světle hnědý.
63. Zl. stěny nádoby zdobené nehtovými vrypy, p. šedý.

Objekt 4/84, vrstva 8, 280–310 cm, č. př. 113/84-10 (tab. II; IV)

- 64.–65. Okrajové zl. zatažených misek, p. šedočerný.
66. Profil tenkostěnného hrdla hrnce, p. černý.
- 67.–68. Zl. stěn z výdutí nádob, p. černý zdobený oválnými důlky a žlábků.
69. Rekonstrukce spodní třetiny hrnce, p. světle hnědý, zv. 56, pr. asi 10,2 cm.
70. Malý okrouhlý přeslen, pr. 2,9 cm.
- 70a. Velký kus pokrouceného železa, d. 18,5, celková délka cca 31 cm, snad meč (tab. II).

Objekt 4/84, vrstva 9, 310–340 cm, č. př. 113/84-11 (tab. IV)

71. Tenkostěnný zl. hrdla hrnce, p. tm. hnědý.
- 72.–73. Okrajové zl. zatažených misek, p. šedý a žlutý.
74. Kostěné šídlo, d. 8 cm.

Objekt 4/84, vrstva 10, 340–370 cm, č. př. 113/84-12 (tab. II; IV)

75. Zl. stěny nádoby zdobené žlábků, p. světle hnědý.
76. Větší část stěny nádoby, ode dna, zdobené 2 až 3 řadami nehtových vrypů, p. hnědočerný.
77. Lučík bronzové spony, silně korodovaný, zd. 2,6 cm (tab. II).

Objekt 5/84 (tab. IV B)

1. Silnostěnné masivní ucho neolitické putny, p. cihlově žlutý
- Několik nevýrazných střepů.

Sběry pod stěnou lomu (výběr: tab. IV C)

1. Okrajový zl. zataženého hrnce, p. žlutý.
2. Profil horní třetiny nádoby s prohnutým hrdlem odděleným od výdutě žlábkem.
3. Rekonstrukce horní poloviny laténského hrnce, hrdlo hladké, výdut' zdrsňelá, p. černý, pr. 16,0 cm.
4. Zl. stěny nádoby zdobené žlábků, p. šedý.

ZÁVĚR

Starší doba římská je v Čechách – ve srovnání s mladším obdobím – zastoupená na sídlištích vzácněji. Běžně se objevují polozemnice čtvercového půdorysu s kůly u stěn, železářské pece, pece keramické atd. (např. *Ernée* 1999). Jámám různých typů se badatelé věnují jen málo. Analogii k jámě z Hořan o hloubce 410 cm (+ 120 cm k povrchu) jsem nenašel.

Podle dvou částí plaňanských pohárků (tab. II:29; III:34) a podle výzdoby keramických nádob v podobě rýh, žlábků a stop ozubeného kolečka (tab. II:10–11, 27, 30, 32; III:33, 42, 56–57; IV:63, 67, 68, 76) lze jámu č. 4/84 datovat do počátků doby římské (*Droberjar* 2006a,b).

LITERATURA

- Droberjar, E. 2006a:* Plaňanská skupina großromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: Droberjar, E. – Lutovský, M. (eds.), *Archeologie barbarů 2005*. Praha, 11–89.
- Droberjar, E. 2006b:* Hornolabští Svěbové – Markomani. K problematice dalšího vývoje großromstedtské kultury ve stupni Eggers B1 („Zeitgruppe 3“) v Čechách (dobřichovská skupina), *Archeologie ve středních Čechách* 10, 599–712.
- Ernée, M. 1999:* Sídlištní objekty ze starší doby římské u Břežánek, okr. Teplice. In: Čech, P. (ed.), *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1993–1997*. Most, 93–101.

DIE SIEDLUNG AUS DER LATÈNEZEIT UND DER RÖMISCHEN KAISERZEIT IN HOŘANY, BEZ. MOST

Auf dem Fundort wurden fünf Objekte registriert. Die Objekte 1 und 5 stellen vermutlich die Reste von Gruben aus der alten Latènezeit dar. Das Objekt 3 ist die sekundäre Anschwemmung mit römischen und burgwallzeitlichen Scherben. Das Objekt 5 umfasste einen Henkel des neolithischen Gefäßes. Die Aufmerksamkeit verdient das Objekt 4/84. Diese kesselförmige Grube war 410 cm tief und blieb in der Wand der Oberflächengrube erhalten. Die Verfüllung hatte elf Schichten. In der mittleren Tiefe sowie auf dem Boden befand sich die schwarze kohlenstoffhaltige und aschige Schicht (zwei Feuerstätte?). Nach den Bruchstücken von Plaňaner Bechern und der Verzierung von keramischen Bruchstücken kann das Objekt in die ältere römische Kaiserzeit datiert werden.

Abb. 1. Hořany, Bez. Most. Die Lage des Fundortes auf der Karte der Tschechischen Republik

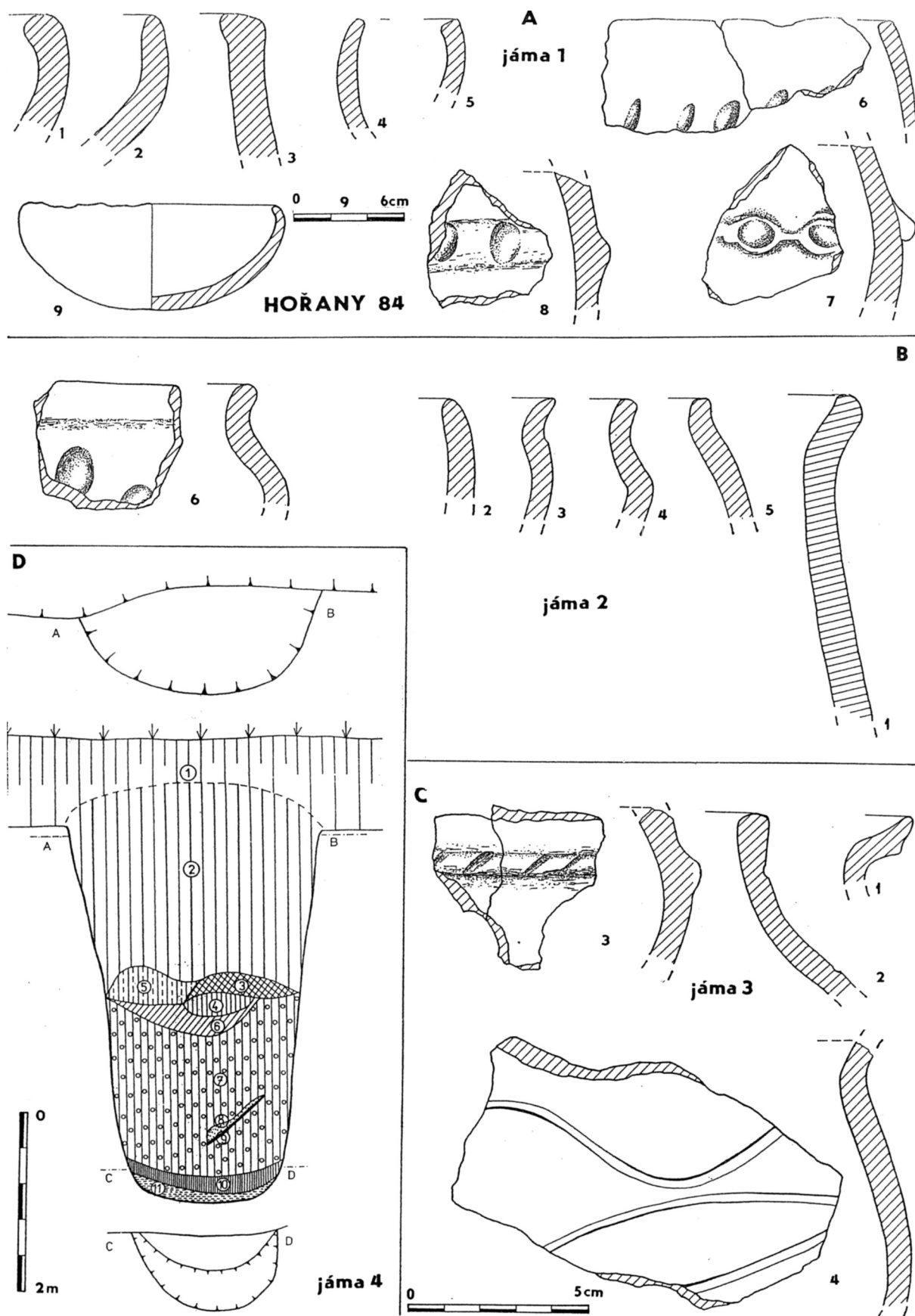
Abb. 2. Hořany, Bez. Most. Die Lokalisierung der Siedlung

Taf. I. Hořany, Bez. Most. A – die Grube 1/84 (Keramik); B – die Grube 2/84 (Keramik); C – das Objekt 3/84 (Keramik); D – die Grube 4/84 (Grundriss und Profil)

Taf. II. Hořany, Bez. Most. Die Grube 4/84 (Keramik, Spinnwirtel, Eisen, Fibel)

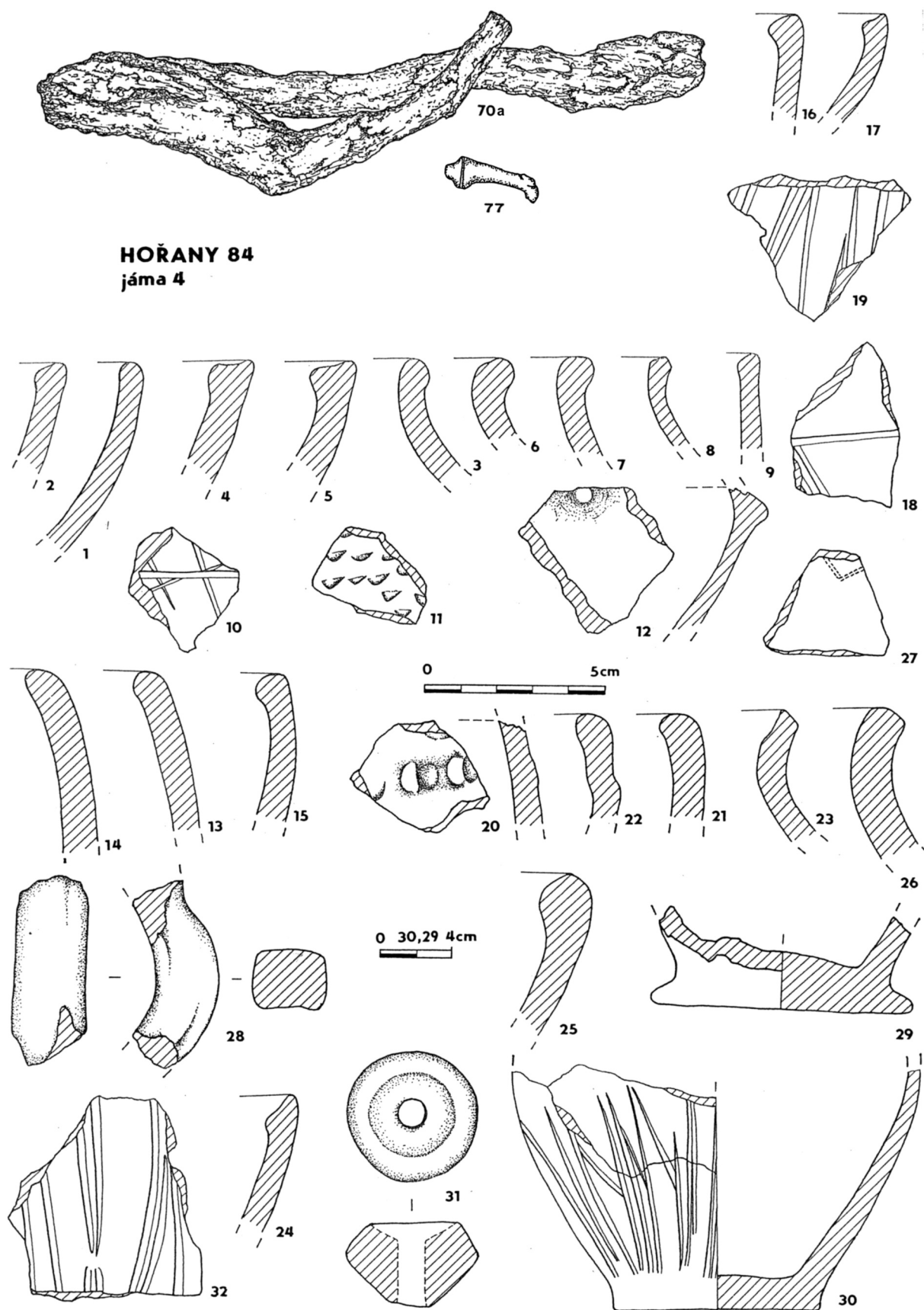
Taf. III. Hořany, Bez. Most. Die Grube 4/84 (Keramik, Spinnwirtel)

Taf. IV. Hořany, Bez. Most. A – die Grube 4/84 (Keramik); B – die Grube 5/84 (Keramik); C – die Oberflächensammlung (Keramik)

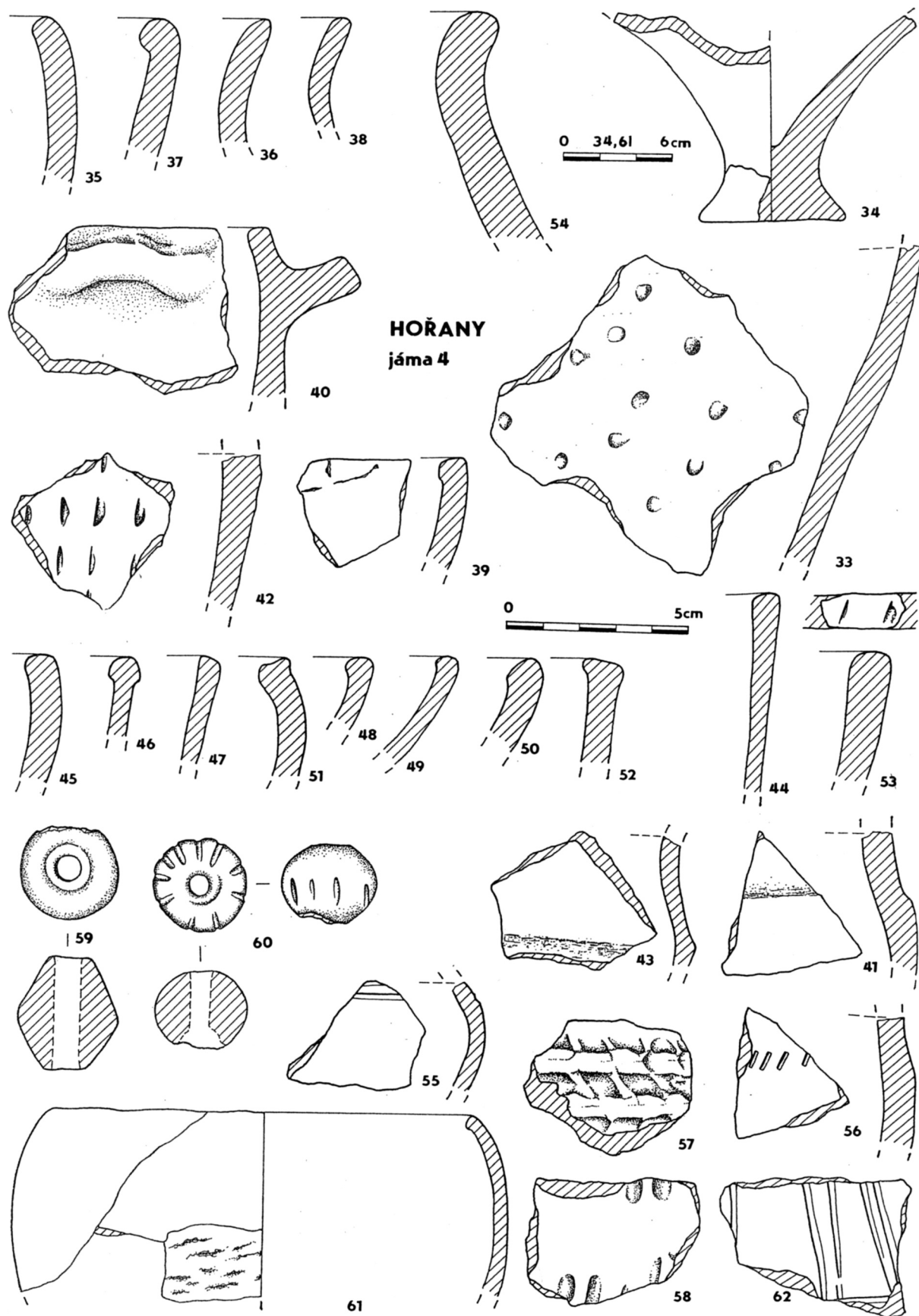
Tab. I. Hořany, okr. Most. A – jáma 1/84: keramika (č. 1–9); B – jáma 2/84: keramika (č. 1–6); C – objekt (?) 3/84: keramika (č. 1–4); D – jáma 4/84: půdorys a profil

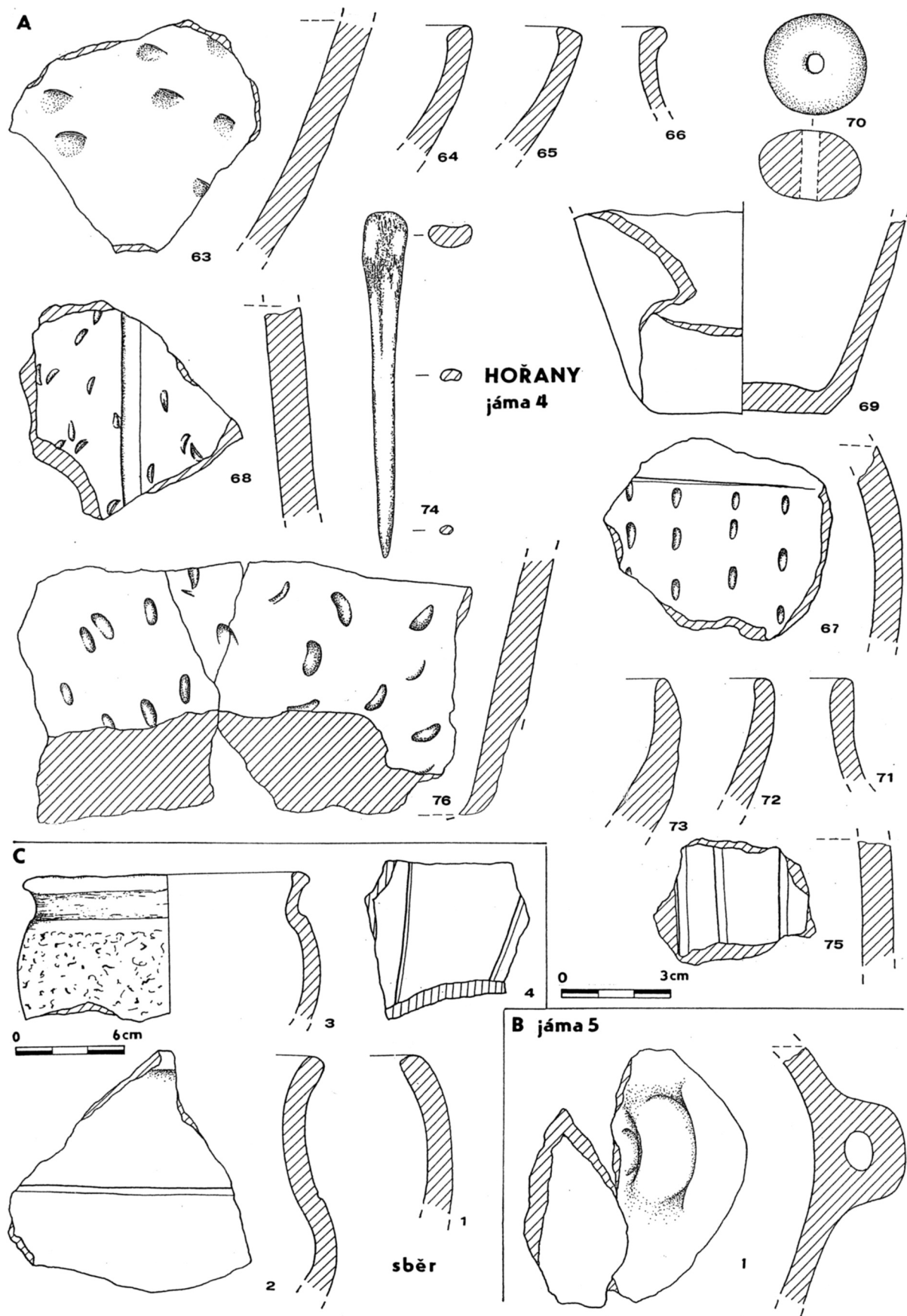

HOŘANY 84
jáma 4

Tab. II. Hořany, okr. Most. Jáma 4/84: keramika (č. 1–30, 32), přeslen (č. 31), bronzová spona (č. 77), železo (č. 70a)

Tab. III. Hořany, okr. Most. Jáma 4/84: keramika (č. 33–58, 61–62), přesleny (č. 59–60)

Tab. IV. Hořany, okr. Most. A – jáma 4/84: keramika (č. 63–76); B – jáma 5/84: keramika (č. 1);
C – sběr: keramika (č. 1–4)